

суспільства. Усе це сприяє підтриманню в громадянському суспільстві високого рівня несприйняття корупції.

Основний принцип фінської антикорупційної політики ґрунтується на твердженні, що корупція не є ізольованим феноменом. Вона не вимагає спеціально виділених законів, спеціальних органів, окремої стратегії або плану дій. Навпаки, ця політика інтегрована в загальну політику держави, оскільки корупцію розглядають і як складову злочинного світу, і як результат незадовільного керівництва. У фінському законодавстві немає як конкретного визначення корупції, так і окремих законів, спеціально спрямованих на запобігання їй. Основні положення, пов'язані з корупцією, наявні в кримінальному праві (норми про хабарництво в державному та приватному секторах Фінляндії).

Список використаних джерел

1. Невмержицький Є. Проблеми рецепції антикорупційних механізмів розвинених країн в українську практику [Електронний ресурс] / Є. Невмержицький // Віче. – 2011. – № 19. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2731/>. – Назва з екрана.

2. Україна заняла 130 место в рейтинге коррупции [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.golos.ua>. – Загл. с экрана.

Бурак Марія Василівна, старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем кримінальної поліції навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

КОРУПЦІЯ У СФЕРІ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Масштаби поширення корупції та глибина її проникнення в усі сфери державного управління, економічних відносин і суспільного поступу залишаються найбільшою загрозою для соціально-економічного розвитку, безпеки й суверенітету України. У 2016 році, за Індексом сприйняття корупції

Transparency International, наша країна отримала 29 балів із 100, посівши 131-шу позицію з 176 країн разом із Казахстаном, Росією, Непалом та Іраном. Отже, попри проголошення боротьби з корупцією пріоритетним напрямом реформування суспільного розвитку, ефективність протидії їй істотно не поліпшилася.

Однією з найбільш корумпованих сфер економічної діяльності в Україні є містобудування. Містобудівна діяльність спрямована на задоволення основних, природних прав людини, зокрема права на житло, безпечне навколишнє середовище, а отже, комфортне життя. Саме тому держава має забезпечити прозорі й зрозумілі правила регулювання цієї діяльності, а також адекватні та справедливі міри покарання за їх порушення. Останніми роками правове регулювання містобудівної діяльності стрімко змінюється.

Так, з 1 вересня 2015 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 9 квітня 2015 року № 320-VIII [1].

Відповідно до чинного законодавства, органи Державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду мають суттєві повноваження та механізми впливу для запобігання правопорушень у сфері містобудівної діяльності.

Однак аналіз судової практики дає змогу виявити значну кількість справ, розгляд яких доводить правову необізнаність, а інколи й недостатню компетентність суб'єктів містобудівної діяльності як з боку державних органів, так і з боку приватних осіб. Така ситуація, на нашу думку, призводить до зайвого витрачання ресурсів, часу, а також погіршує інвестиційний клімат у країні загалом.

Отже, унаслідок швидкої окупності інвестицій явище корупції у сфері містобудівної діяльності протягом останніх років набуло значних масштабів. Підґрунтям такої корупції є неналежний облік публічних ресурсів, передусім землі, недотримання (а часто й не публічність) встановлених режимів її використання. Усе це створює умови для зловживання владними повноваженнями шляхом надання потенційним бенефіціарам інформації про такі публічні ресурси, а також

прийняття рішень без урахування наявних обмежень господарської діяльності в інтересах потенційних забудовників із порушенням публічних прав держави, територіальних громад та окремих громадян.

Непублічність містобудівної документації часто дає змогу змінювати її в «ручному режимі» в інтересах забудовників. Жодна територіальна громада в Україні не має належним чином опублікованих у друкованих ЗМІ, а також в електронній формі генеральних планів, планів зонувань, детальних планів територій у повному обсязі. В умовах інституційної корупції це дає змогу посадовцям і представницьким особам не враховувати такі обмеження під час погодження будівництва, створюючи незаконні преференції для забудовників [2, с. 326].

Ситуацію загострює законодавчо встановлений мораторій на перевірки діяльності суб'єктів господарювання контролюючими органами, що виправдовує бездіяльність органів влади та контролюючих органів в інтересах забудовників у масштабах держави. Причому скасування Кабінетом Міністрів України низки механізмів забезпечення реалізації прав громадян у сфері містобудування та незапровадження відповідних нових створює передумови для безконтрольного використання публічних ресурсів органами влади.

Резюмуючи вищевикладене, зауважимо, що з метою системного подолання корупції у сфері містобудування необхідно забезпечити:

1. Невідкладне запровадження окремих реєстрів публічних ресурсів із публічним доступом до них громадян України, а також забезпечення можливості оскарження громадянами незаконної передачі чи відчуження таких ресурсів.

2. Опублікування всіх генеральних планів, планів зонувань, детальних планів усіх населених пунктів у повному обсязі в місцевих друкованих ЗМІ, а також створення єдиного державного порталу містобудівної документації, який має бути у віданні Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. Слід запровадити персональну відповідальність керівників органів місцевого самоврядування за несвоєчасне або неповне подання даних містобудівної документації до вказаного реєстру. Необхідно

також звернути особливу увагу на обов'язкове опублікування схем планувальних обмежень.

3. Підвищення ефективності контролюючих органів у сфері містобудування шляхом запровадження публічних реєстрів поданих заяв та здійснених перевірок з вилученням із цих даних персональної інформації.

4. Звітування Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України на щорічних спеціалізованих парламентських слуханнях з питання про дотримання прав держави, територіальних громад і громадян у сфері містобудування. До експертизи такого звіту слід залучати незалежних експертів. За результатами оприлюдненого звіту необхідно щорічно вживати відповідних заходів для підвищення ефективності боротьби з корупцією в цій сфері.

5. Зняття мораторію на перевірку суб'єктів господарювання у сфері містобудівної діяльності.

6. Усунення правової невизначеності, сформованої внаслідок скасування Кабінетом Міністрів України та профільними міністерствами останніми роками окремих регуляторних актів, у тому числі шляхом перевірки доцільності їх скасування з огляду на корупційні ризики й порушення прав громадян.

7. Запровадження чітких і прозорих механізмів захисту прав держави, територіальних громад, громадян у сфері містобудівної діяльності та посиленням відповідальності посадових осіб за їх порушення [2, с. 327].

Водночас поліпшенню ситуації та зниженню рівня корупції може сприяти економічне зростання країни, підняття рівня добробуту громадян, дотримання принципу верховенства права, обов'язковість покарання, прозорість державного управління, розмежування влади та бізнесу.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства [Електронний ресурс]: Закон України від 9 квіт. 2015 р. № 320-VIII. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/320-19>. – Режим доступу.

2. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2017 році: аналіт. доп. до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України. – Київ : НІСД, 2017. – 928 с.